

Mart 2014 · Sayı: 87 · 4 TL

Meraklı Minik

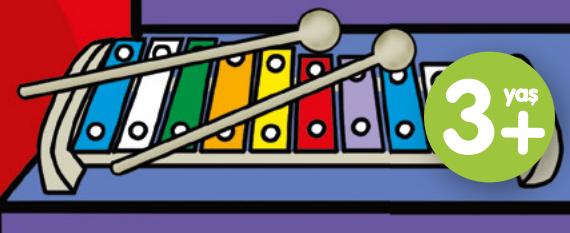
Erken Çocukluk Dönemi İçin Aylık Bilim Dergisi

Kendimi Anlatmanın Birçok Yolu Var

Derginizle birlikte...

- Yüz İfadeleri Kartları
- Öykü Anlatma Zarları
- Hayvan Anlatma Oyunu
- Rengârenk Çıkartmalar

Meraklı Minik

Sevgili Okurlarımız,

Yeni sayımızın konusu iletişim. İletişim çok kapsamlı bir konu. Dergimizin ilk sayfalarında kendimizi ifade etmek için başvurduğumuz yollardan söz ettik. Diğer sayfalarda da iletişim denince akla gelebilecek başka konulara deşinmeye çalıştık. Başkalarıyla iletişim kurmak ve haberleşmek için kullanılan araçlardan, iletişim teknolojilerinden söz ettik. Hayvanların iletişim yollarından bazılarını anlattık. Bu sayımızda kuklalara ve öykü anlatıcılığına da yer ayırdık. Kuklalarla oynamak ve öykü anlatmak çocukların dil gelişimini, iletişim becerilerini, yaratıcılığını destekler. Dergimizin sayfalarındaki mini kitapta evdeki malzemelerle yapabileceğiniz basit kuklaların tarifleri yer alıyor. Dergimizin ekinde sevimli kahramanlarından esinlenerek hazırladığımız öykü anlatma zarları, hayvan anlatma oyunu ve yüz ifadeleri kartları var. Yeni sayımızı seveceğinizi umuyoruz.

Aslı Zülal

"Benim manevi mirasım ilim ve akıldır"

Mustafa Kemal Atatürk

Sahibi

TÜBİTAK Adına Başkan
Prof. Dr. Yücel Altunbaşak

Genel Yayın Yönetmeni Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Duran Akca
duran.akca@tubitak.gov.tr

Yayın Yönetmeni

Aslı Zülal
aslizulal@tubitak.gov.tr

Editör

Alp Akoğlu
alp.akoglu@tubitak.gov.tr

Yayın Danışma Kurulu

Prof. Dr. Meryem Beklioğlu
Prof. Dr. Ş.Şebnem Ellialioğlu
Doç. Dr. M. Necati Demir
Doç. Dr. Hatice Zeynep İnan
Dr. Şükür Kaya
Doç. Dr. Serap Tırış Teber
Yrd. Doç. Dr. Rıza Ülker

Redaksiyon

Özlem Özbal
ozlem.ozbal@tubitak.gov.tr

Araştırma ve Yazı Grubu

Meryem Arzu Aruntaş
arzu.aruntas@tubitak.gov.tr

Meltem Yenal Coşkun

meltem.coskun@tubitak.gov.tr

Pınar Dündar

pinar.dundar@tubitak.gov.tr

Suzan Lema Gençer

suzan.gencer@tubitak.gov.tr

Seçil Güvenç Heper

secil.heper@tubitak.gov.tr

Bilge Nur Karagöz

bilge.karagoz@tubitak.gov.tr

Zuhal Özer

zuhal.ozer@tubitak.gov.tr

Kübra Sivisoğlu

kubra.sivisoglu@tubitak.gov.tr

Grafik Tasarım

Fulya Koçak
fulya.kocak@tubitak.gov.tr

Aysegül Doğan Bircan

aysegul.bircan@tubitak.gov.tr

Çizer

Pınar Büyükgürler
pinar.buyukgural@tubitak.gov.tr

İdari Hizmetler

Yeter Sivrikaya
yeter.sivrikaya@tubitak.gov.tr

Mali Yönetmen

Mehmet Ali Aydınhan
mali.aydinhan@tubitak.gov.tr

Abone İlişkileri

abone@tubitak.gov.tr
Tel (312) 468 53 00

İletişim Bilgileri

Meraklı Minik Dergisi

Akay Caddesi No: 6

06420 Bakanlıklar /Ankara

Tel (312) 298 95 61 (Yazı İşleri)

Faks (312) 427 66 77 (Yazı İşleri)

İnternet www.tubitak.gov.tr/merakliminik

e-posta merakli.minik@tubitak.gov.tr

ISSN 977-1307-1998

Fiyatı 4 TL

Baskı

PROMAT Basım Yayın San. ve

Tic. A.Ş.

<http://www.promat.com.tr/>

Tel (212) 622 63 63

Baskı Tarihi: 28.02.2014

Dağıtım

Turkuaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.

<http://www.tdp.com.tr>

HER AYIN 1'İNDE ÇIKAR

İçindekiler

2 Kendimi Anlatmanın Birçok Yolu Var

6 İşaret Dili Öğrenmek İster misin?

9 Mini Kukla Kitabı

11 Parmak Kuklesi, İpli Kukla, Çorap Kukla

12 Bu İşaretleri Biliyor musun?

14 Resimler Ne Anlatır?

18 Haberleşme Araçları

21 Egelerin Radyosu Hangisi?

22 Hayvanlar Nasıl "Konuşur"?

26 Çok Merak Ediyorum

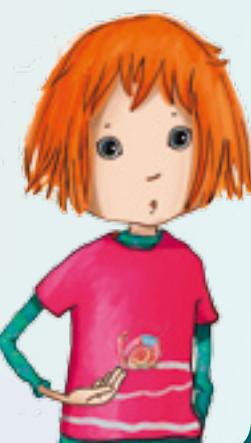
28 Haydi Mutfağa

30 Küçük Eller İşbaşında

32 Kitap... Oyun... Öneri...

9

12

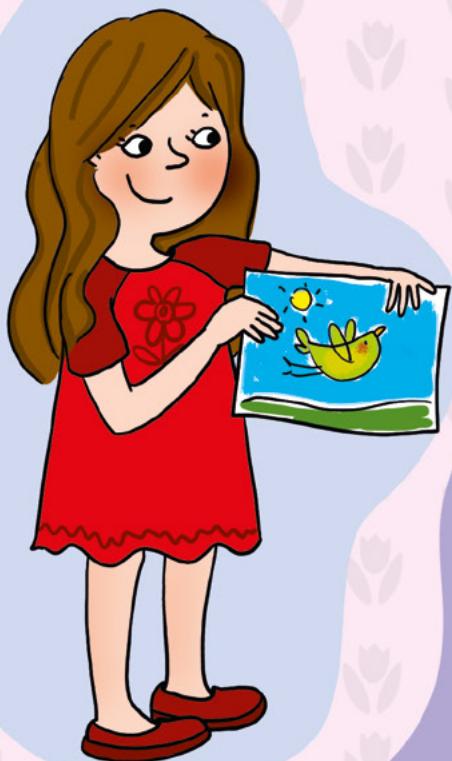
6

Kendimi Anlatmanın Birçok Yolu Var

Kendimi nasıl hissettiğimi, ne düşündüğümü ve gereksinimlerimi anlatmak için konuşabilirim...

Kendimi nasıl hissettiğimi, ne düşündüğümü ve gereksinimlerimi anlatmanın başka yolları da var.

Bunun için
bir şarkı
söylenebilir...

bir resim yapabilir...

bir öykü anlatabilir...

bir heykel yapabilirim.

Aklımdakileri oyunla, dramayla da canlandırabilirim.

Yüz ifadelerimle de
çok şey anlatabilirim...

Kendimi nasıl hissettiğimi, ne düşündüğümü
ve gereksinimlerimi bazen de hareketlerimle
anlatırım.

Diyelim ki seni çok sevindiren bir şey oldu.
Sevincini nasıl belli edersin? Haydi buraya resmini çiz.

İşaret Dili Öğrenmek İster

İşaret dilinde sözcükler eller ve kollarla bazı şekiller ve hareketler yapılarak anlatılır. İşaret dili kullanılırken yüz ifadesine de dikkat edilir. Ayrıca dudaklar da işaretin yapılan sözcükler söylenilen gibi hareket ettirilir. Haydi, sen de işaret diliyle konuş.

misin?

1

2

Teşekkür
ederim.

1

2

Görüşürüz.

1

2

iyi geceler.

Mini Kukla Kitabı

Bu sayfadan küçük bir kitap yapabilirsin. Sayfayı kırmızı kesikli çizgilerden kes. Böylece üç ayrı parça elde edeceksin. Bu parçaları mavi çizgilerden arkaya katla. Parçaları, sayfa numaraları birbirini izleyecek biçimde iç içe koy ve ortasından zımbala. Kitabın hazır!

Bilge Nur Karagöz
Çizim: Nazlı Tunali

Kese kağıdından kukla yapmaya ne dersin? Bunun için önce kese kağıdını baş aşağı çevirip üzerini süsle. Ya da kağıttan yaptığıн göz, ağız, burun ve kulak gibi parçaları yapıştır.

9

Tahta kaşiktan da kukla yapılabilir. Kaşığın ağız kısmına bir yüz çiz. Renkli iplerle kuklanın saçlarını, kumaş ya da kağıtla giysilerini yapabilirsin.

7

Kuklayı içine elini sokup parmaklarını hareket ettirerek oynatabilirsin.

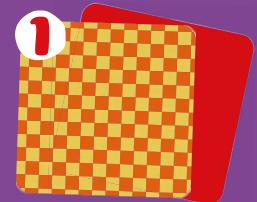
2

4

Kestiğin resimleri çubukların birer ucuna yapıştır.

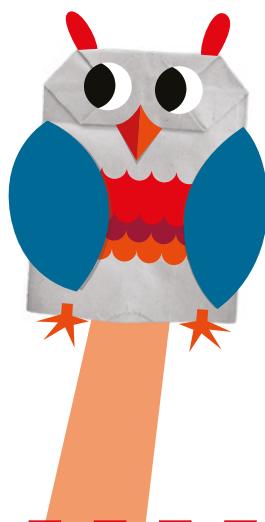
Çubukları diğer ucundan tutup hareket ettirerek kuklaları oynatabilirsin.

Evdeki malzemelerle farklı kuklalar yapabilirsin.
Örneğin bir çorap kукла. Çorap kукла kumaş,
keçe ya da kartondan yaptığıн göz, ağız, burun,
kulak gibi parçaları yapıştır.

10

Kuklayı kese kâğıdının içine elini sokarak
oynatabilirsin.

3

Çubuk kукла yapmaya
ne dersin? Önce kâğıda küçük
resimler çiz. Sonra resimleri
boyayıp çevrelerinden kes.

5

Bir mandal kullanarak
ağızı açılıp kapanan bir
kukla yapabilirsin. Mandal
kukla yapmak için önce
bir resim çiz ve resmi
ortadan ikiye kes.

Resmin alt parçasını buradaki gibi mandalin alt
bölmünün ucuna, diğerini de üst bölümünün
ucuna yapıştır.

8

Kuklayı kaşığın
sapından tutarak
oynatabilirsin.

Mandalı açıp kapatarak mandal
kuklayı oynatabilirsin.

6

Parmak Kuklesi, İpli Kukla, Çorap Kukla

Parmak kuklesi, ipli kukla, çorap kukla. Başlangıç yazısının yanındaki kukladan başla.
Hep bu sırayı izleyerek Bitiş yazısının yanındaki kuklaya ulaş. İzlediğin yolu bir kalemlle çiz.

Başlangıç

Bitiş

Bu İşaretleri Biliyor musun?

Flickr / Tristan Sauer / Getty Türkiye

Bu bir trafik işaretidir. İşaretteki hayvanı tanıdin mı? Bu işaret sürücülere, yola fil çıkabileceği için dikkatli gitmeleri gerektiğini söylüyor.

Yola çizilmiş bisiklet resmini görüyor musun? Bu bir uyarı işaretidir. Bu işaret, yolun bu bölümünün bisikletlilere ayrılmış olduğunu gösteriyor. Ok işaretiyse bisikletlilerin gitmesi gereken yönü gösteriyor.

Binaların içinde de uyarı işaretleri bulunabilir. Örneğin bu bir acil çıkış işaretti. Binadaki en yakın çıkış kapısına giden yolu gösteriyor.

Bu işaretin bulunduğu yerde cep telefonuyla konuşulmaz.

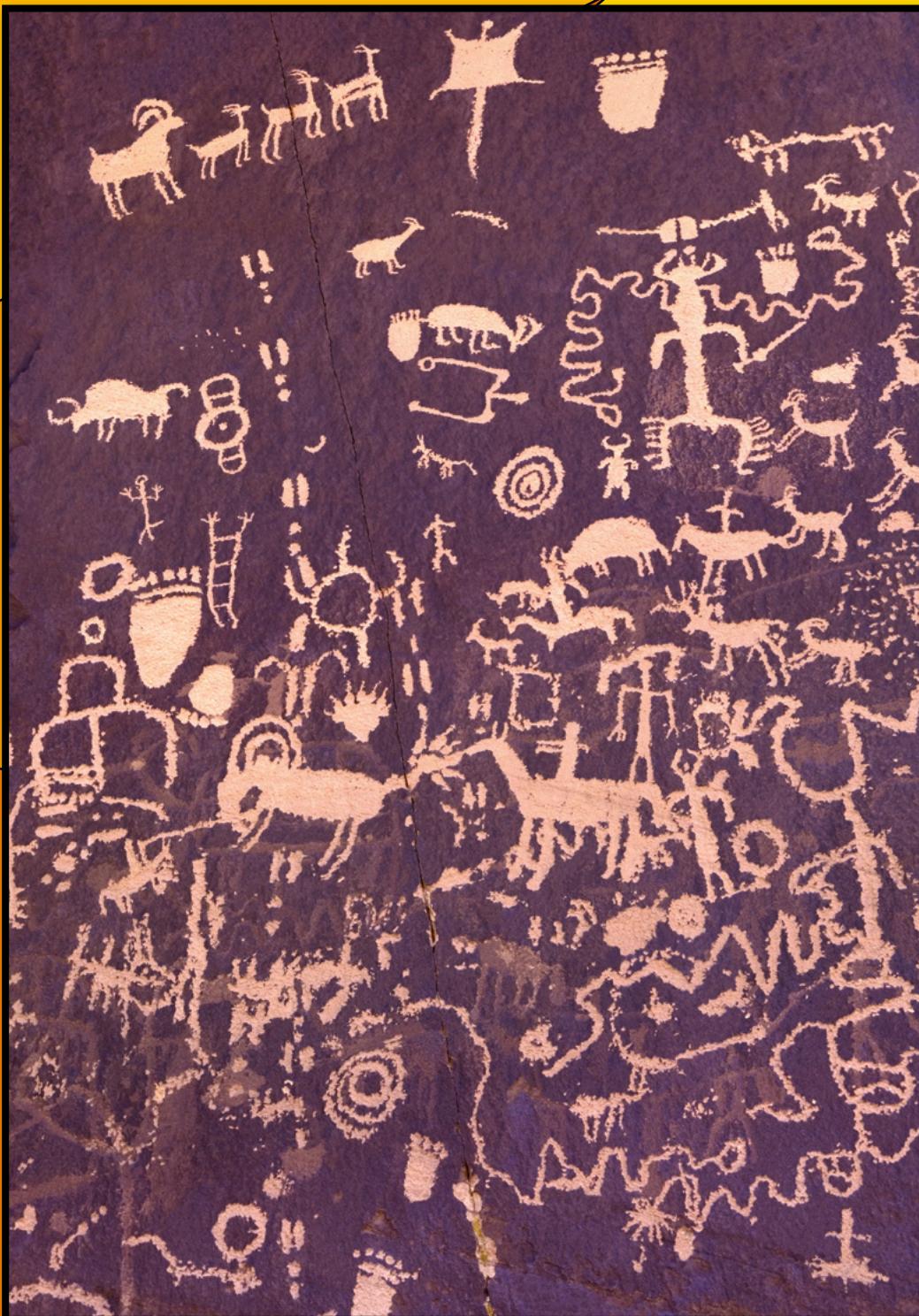
Sen de Bir Uyarı İşareti Tasarla

Haydi sen de bir uyarı işaretini tasarla. Boya kalemlerini eline al ve buraya yakınınlarda bir oyun parkı olduğunu gösteren bir uyarı işaretini çiz.

Resimler Ne Anlatır?

Resimler bize birçok şey anlatabilir. Örneğin bir resme bakarak insanların yaşamlarıyla ilgili pek çok şey öğrenebilirsin. Bu yazında da bazı resimler var. Onları inceleyip ne anlattıklarını keşfetmeye çalışabilirsın. Bu bazen çok da eğlenceli olur.

Photographer's Choice / Rob Atkins / Getty Turkiye

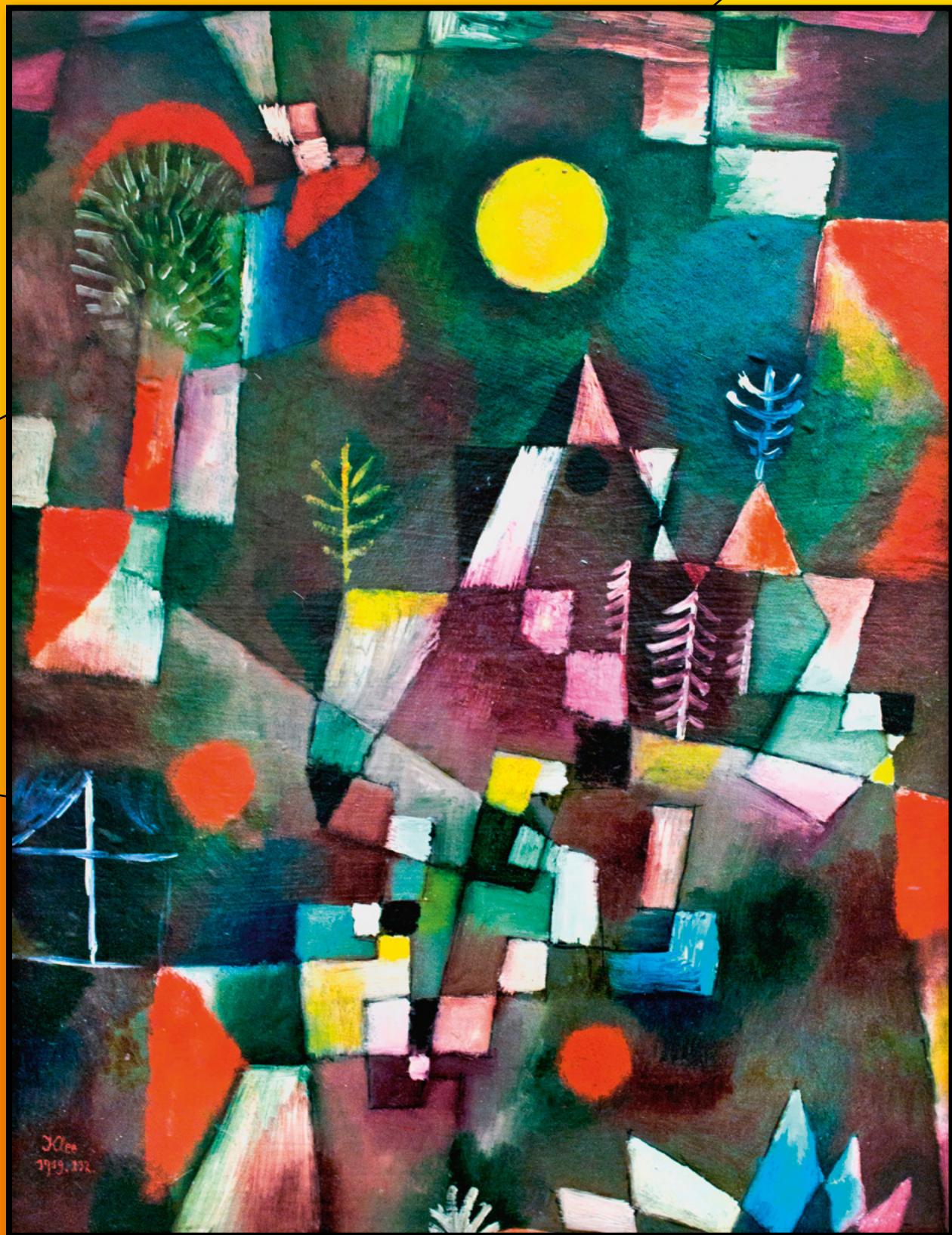
Bu resimler çok uzun yıllar önce kayaların üzerine yapılmış. Bu resimde neler görüyorsun? Sence burada ne anlatılıyor?

Bu resimde nehir kıyısında zaman geçiren insanlar var. Sence neden bazıları şemsiye tutuyor? Bu resimde hangi hayvanları görüyorsun?

De Agostini Picture Library / EA / G. DAGLI ORTI / Getty Türkiye

Bu resmi
yapan
ressam, kendi
yatık odasını
resimlemiştir. Sen
de bu odayı
kendi odanla
karşılaştırın. Ne
gibi farklılıklar
görüyorsun?

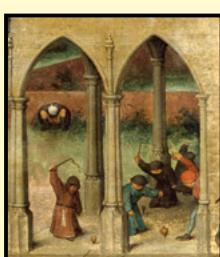
Bu resmin adı "Dolunay". Resimde Ay'ı bulabilir misin?
Sence resimde başka neler var?

Bu resimde ressam oyun oynayan çocukların resimlemiştir.
Resimde senin bildiğin oyunlar da var mı?

Universal Images Group / Leemage / Getty Türkiye

Bunları yukarıdaki resimde bulabilir misin?

Haberleşme Araçları

Uzaklardaki tanıdıklarımızla görüşmek ve haberleşmek için telefon, e-posta gibi araçlardan yararlanırız. Çevremizde olan bitenleri de gazetelerden ya da radyo, televizyon gibi araçlar aracılığıyla öğrenebiliriz.

Mektupla da haberleşebiliriz. Postacılar mektupları gönderildikleri adreslere teslim ederler.

Peki, ıslıkla haberleşmeye ne dersin? Burası Giresun'daki Kuşköy. Bu dağ köyünde evler tepelerin üzerine kurulmuş. Köydekiler bazen birbirleriyle ıslık çalarak haberleşiyorlar. ıslıkla hemen her şeyi söyleyebiliyorlar. ıslık sesi karşı tepelerden duyulabiliyor.

Eski zamanlarda insanlar haberleşmek için başka yollar da kullanılmıştı. Örneğin yüksek yerlerdeki özel kulelerde ateş yakılırdı. Yaklaşan tehlikeler, ateşle ya da dumanla çevredeki kilere haber verilirdi.

Bazı yerlerde davul çalarak da haberleşilirdi. Davul sesi çok uzaklardan bile duyulur ve anlaşılabilirdi.

Egelerin Radyosu Hangisi?

Geçenlerde Egelerin radyosu bozulmuş. Radyoyu tamirciye bırakmışlar. Tamirci de radyoyu tamir edip Egelere haber vermiş. Ege'yle babası radyoyu almak için tamirci dükkanına gelmişler. Egelerin radyosu dükkanında diğer radyolarla birlikte rafta duruyor. Dikdörtgen şeklinde, kırmızı renkte ve turuncu düğmeleri var. Egelerin radyosunun hangisi olduğunu gösterebilir misin?

Hayvanlar Nasıl "Konuşur"?

Kevin Schafer / Photographer's Choice / Getty Türkiye

Hayvanlar bir şeyleri anlatmak, birbirlerine haber vermek ya da selamlamak için farklı yollar kullanır. Bunlardan bazılarını görmek ister misin?

Yavru penguenler açtıklarında gagalarını anne ya da babalarının gagasına vurur.

Filler hortumlarını birbirlerine sürtüp dolayarak selamlasın.

Amy / Dijitalimaj

Köpekler oyun oynamak istediklerinde ön bacaklarını kıvırıp öne doğru eğilir ve kuyruklarını sallar.

Benimle oyun oynamak ister misin?

Alamy / Djitalmaja

Kediler evlerinin çevresindeki bazı yerlere sürtünerek kokularını bırakın. Bunu, diğer kedilere oranın kendilerine ait olduğunu belli etmek için yaparlar.

Burası benim bölgem, lütfen buradan uzak durun.

Alamy / Djitalmaja

Dikkat, bir yırtıcı yaklaşıyor!

Vervet maymunları yırtıcı bir hayvan gördüklerinde ses çıkararak diğer maymunları uyarır.

Atlar burunlarını birbirine değdirerek sevgilerini gösterir.

Sen benim en iyi arkadaşımsın.

Hey, ben çok büyüğüm, benden uzak dur!

Yakalı kelerler kendilerini tehlikede hissettiğinde boyunlarının çevresindeki deriyi gererek açar ve yüksek sesle tıslar. Bu sayede kendilerini daha büyük göstererek düşmanlarını korkutmaya çalışırlar.

Alamy / Digital Image

Balarıları zengin bir yiyecek kaynağı bulduklarında diğer arılara kaynağın yerini anlatmak için havada, dansa benzeyen özel hareketler yaparak uçar.

Hemen kovana gidip bizimkilere haber vermek için dans etmeliyim.

Thinkstock

Pınar Dündar

Çok Merak Ediyorum

İletişim araçları niçin vardır?

Feride Ayda Erdoğan - 5 yaş - Gaziantep

Sevdigimiz insanların sesini duymak, onları görmek isteriz. Peki ya bu insanlar bizden uzakta, örneğin başka bir kentte ya da başka bir ülkeye ne yaparız? İşte o zaman iletişim araçlarını kullanırız. Onlara telefon ederiz, mektup ya da e-posta göndeririz. Belki de internet aracılığıyla görüntülü konuşma yaparız. Yani haberleşmek için iletişim araçlarını kullanırız. Peki iletişim araçları yalnızca bunun için mi vardır? Elbette hayır. Herhangi bir konuda bilgi edinmek ya da bir bilgiyi başka insanlarınla paylaşmak için de iletişim araçlarını kullanırız. Televizyon, radyo, gazete, dergi, kitap gibi iletişim araçları da bu işe yarar.

Sorularınızı Bekliyoruz!

Kaplumbağalarla ilgili merak ettiğiniz soruları
15 Nisan'a kadar bize gönderin. Bu sorulardan birini
ya da birkaçını Mayıs 2014 sayımızda yanıtlayalırm.
Adınızı, soyadınızı, yaşınızı ve yaşadığınız ili yazmayı
unutmayın.

İşte adreslerimiz:

e-posta: meraklı.minik@tubitak.gov.tr

Adres: TÜBİTAK Meraklı Minik Dergisi

“Çok Merak Ediyorum” Köşesi

Akay Caddesi No: 6 06420 Bakanlıklar / Ankara

Haydi Mutfağa

Kahvaltılık Radyo

- G
- 1 ince dilim tam buğday ekmeği
 - 1 küçük salatalık
 - 1 küçük mandalina
 - 1 kuru kayısı
 - 1 çorba kaşığı sürülebilir peynir

Bu sayfadaki etkinlik bir yetişkinle birlikte yapılmalıdır.

Ekmek dilimine radyo şekli vermek için dilimin iki ucundan küçük birer parça kesin. Sürülebilir peyniri ekmeğin üzerine sürün. Mandalinadan enine iki parça kesin ve bu parçaların kabuklarını çıkarın. Mandalina dilimlerini radyonun hoparlörlerini oluşturan şekilde ekmeğin üzerine yerleştirin. Kuru kayısından dikdörtgen bir parça kesin, bu parçayı mandalina dilimlerinin arasına yerleştirin.

Kayısının kalanından radyonun iki yanındaki ve üzerindeki düğmeleri yapın.

Salatalığın kabuklarını soyun. İnce ve uzun bir parça kesip bundan radyonun antenini, yassı bir parça kesip bundan da gösterge ekranını yapın. Üçgen şeklindeki minik bir kuru kayısı parçasıyla gösterge ibresini yaparak radyoyu tamamlayın.

Afiyet olsun.

Küçük Eller İşbaşında

Ocak 2014 sayımızda atık malzemeler kullanarak bir iletişim aracı maketi yapmanızı istemiştik. İşte maketlerinizle birlikte çektiğiniz fotoğraflarınız. Burada yer veremediğimiz fotoğraflarınızı da internet sayfamızda görebilirsiniz. İnternet sayfamızın adresi: <http://www.tubitak.gov.tr/merakliminin>

Elif Sude Şahin - 4 yaş - Erzurum

Umit Eymen Öztürk - 3 yaş - Edirne

Elein Türk - 7 yaş - Afyonkarahisar

Gokturk Efe Dursun - 4 yaş - Bolu

Ahmet Selcuk Ornek - 6 yaş - Denizli

Nehir Cemre Ergelen - 5 yaş - Bayburt

Suant Ege Güleç - 4 yaş - Amasya

Özge Özdemir - 6 yaş - Konya

Tuğra Taner Ucar - 5 yaş - İzmir

Efe Oktay Akay - 6 yaş - Adana

Nehir Üstünel - 5 yaş - Kırıkkale

Mustafa Payas - 4 yaş - Kütahya

Ali Küçük İlkokulu Anasınıfı - 5-6 yaş - Ankara

Sevval Sağlam - 5 yaş - Malatya

Efe Ayvaz - 4 yaş - Düzce

Tuna Efıl - 6 yaş - Nevşehir

Cağan Bicer - 5 yaş - Balıkesir

Alaz Neyiçi - 4,5 yaş - İstanbul

Meryem Akkaya - 4 yaş - Ankara

Ali Kaptan - 6 yaş - Bursa

Nazlı Gülpunar - 4,5 yaş - Kırıkkale

Atalay Alacam - 4 yaş - Trabzon

Eylül Gökçe Temelli - 5 yaş - Çanakkale

Toprak Metekoglu - 4 yaş - İstanbul

Demir Kandemir - 3,5 yaş - Hatay

Arda Tanyıldız - 6 yaş - Gaziantep

Elvin Aşkın Cengiz - 4 yaş - Muğla

Kerem Mert Kor - 4,5 yaş - Sivas

Ulaş Mert Topcu - 5,5 yaş - Ankara

Ahmet Utku (5,5 yaş) ve Umutcan (3,5 yaş) Sahn - Karabük

Mayıs 2014 sayımız için karton kutu ve kağıt gibi atık malzemeler kullanarak bir kaplumbağa kostümü tasarlamamanızı istiyoruz. Kostümünüzle birlikte çektiğiniz fotoğrafinizi, adınızı, soyadınızı, yaşıınızı ve oturduğunuz il de yazarak bize gönderin. Bunun için 15 Nisan 2014'e kadar süreniz var. Adreslerimiz aşağıda:

TÜBİTAK Meraklı Minik Dergisi
"Küçük Eller İşbaşında" Köşesi
Akay Caddesi No: 6
06420 Bakanlıklar / ANKARA
e-posta: meraklı.minik@tubitak.gov.tr

Kitap...

Oyun...

Öneri...

Büyük Sözcük Fabrikası

Bir ülke hayal edin. Öyle bir ülke ki, burada yaşayan insanların çoğu neredeyse hiç konuşmuyor. Çünkü konuşabilmeleri için Büyük Sözcük Fabrikası'ndan sözcük satın alıp bunları yutmaları gerekiyor. Kitabın kahramanı Özgür'ün tek isteği arkadaşı Cemile'ye "seni seviyorum" diyecekler. Ama bu sözcükler çok pahalı. Üstelik elinde yalnızca rüzgârda

uçusurken yakaladığı birkaç sözcük var. Özgür Cemile'ye duygularını nasıl anlatacak dersiniz? Sorunun yanıtı Aylak Kitap Yayınları'ndan çıkan "Büyük Sözcük Fabrikası"nın sayfalarında gizli. Kitabı Agnès de Lestrade yazmış, Valeria Docampo resimlemiş ve Çağıl Öksüztepe Türkçeleştirmiştir.

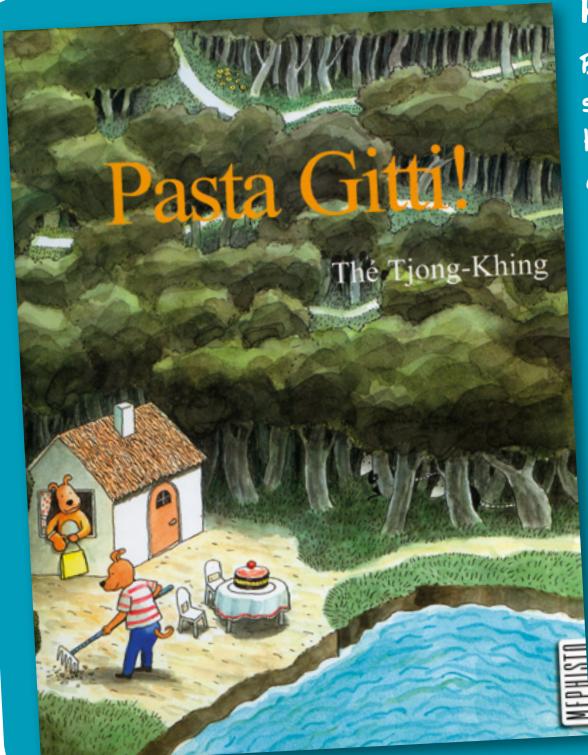
Pınar Dündar

Pasta Gitti!

Bu sayıda sizin için seçtiğimiz "Pasta Gitti!" içinde sadece resimler olan yazısız bir çocuk kitabı. Kitapta, bir köpek ailesinin pastalarını çalanların peşine düşmesiyle başlayan serüvenine, başka hayvanların serüvenleri de eşlik ediyor. Çeşitli kazalar ve yanlış anlaşılmalarla tırmanan gerilimin ardından kitap mutlu sonla bitiyor.

"Pasta Gitti!", henüz okuma bilmeyenler dahil her yaştan okuyucunun ilgisini çekecek bir kitap. Yazısız kitaplar, okuyucuların kitaptaki öyküyü kendi sözleriyle anlatmalarına olanak tanıyarak dil becerilerinin gelişimine katkıda bulunur. Bu kitabın özelliklerinden biri de, her okuyusta farklı bir öykü çıkarmaya olanak sağlaması. Her sayfasında aynı anda gerçekleşen birkaç farklı olaya ilişkin ayrıntılar yer alıyor. Bazı yerlerde bu olaylar birbirine kesişiyor. "Pasta Gitti!"yi Hollandalı çizer Thé Tjong-Khing hazırlamış. Kitabın Türkçe basımınısa Mephisto Çocuk yapmış.

Aslı Zülal

Öykü Anlatma Zarları

Bu sayımızda sizin için hazırladığımız öykü anlatma zarlarının üzerinde bazı masal kahramanlarının resimleri var. Bu zarlarla çeşitli oyunlar oynayabilirsiniz. Zarları sırayla teker teker atarak zarda gelen

resimlerin masallarını anlatabilirisiniz.
Ya da zarların üçünü birden atarak zarda gelen resimlerden yola çıkıp yeni bir masal yudurabilirisiniz.

Aslı Zülal

Çizim: Pınar Büyükgüral

Yüz İfadeleri Kartlarıyla Eşleme Oyunu Oynayalım

Bu sayımızda dergimizin ekinde verdigimiz kartlarda farklı yüz ifadeleri yer alıyor. Bu kartlarla bir eşleme oyunu oynayabilirsiniz. Oyunu oynamak için önce kartları birbirinden ayırip karıştırın. Resimli yüzleri alta gelecek şekilde yere dizin. Sonra kartları ikişer ikişer açın. Birbirinin eşi olan kartları bulmaya çalışın. Açıığınız iki kart birbirinin eşiyse bu kartları kenara ayırin. Açıığınız kartlar birbirinin eşi değilse bu kartları tekrar ters çevirip başka iki kart açın. Dilerseniz bu oyunu iki ya da daha fazla oyuncuya, kartları sırayla açarak da oynayabilirsiniz.

